

تمایز دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس اعتیاد به اینترنت

نویسندگان: آرش شهبازیان، جعفر بهادری خسروشاهی*

گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

*نویسنده مسئول: جعفر بهادری خسروشاهی E-mail: Jafar.b2010@yahoo.com

چکیده

مقدمه و هدف: رایانه و اینترنت ابزار ضروری زندگی مسبب تسهیل زندگی مردم امروز است که خطرات جدیدی را به وجود آورده است که یکی از این خطرات می‌تواند ایجاد اهمال کاری تحصیلی در دانشجویان باشد. هدف پژوهش حاضر تمایز دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس اعتیاد به اینترنت است.

مواد و روش‌ها: روش پژوهش توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری شامل دانشجویان خوابگاهی مشغول به تحصیل در دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۲۰۰ نفر از آن‌ها با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های اهمال کاری سولمون و راث‌لوم و اعتیاد به اینترنت یانگ استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری تحلیل خوشه‌ای و تجزیه تابع تشخیص مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

نتایج: نتایج تحلیل خوشه‌ای نشان داد که نخستین خوشه تشخیص دانشجویانی با مقادیر بالای ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان، آماده کردن تکالیف، آمادگی برای مقاله‌ها و اعتیاد به اینترنت که خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا نامیده شد، خوشه دوم شامل دانش‌آموزانی با مقادیر پایین‌تر ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان، آماده کردن تکالیف، آمادگی برای مقاله‌ها و اعتیاد به اینترنت که خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت پایین نامیده شد. نتایج تابع تشخیص نشان داد که ۸۱ نفر (۷۷/۹ درصد) دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و ۵۹ نفر (۶۱/۵ درصد) دانشجویان عادی به‌طور صحیح تشخیص داده شدند.

نتیجه‌گیری: اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت از عوامل مهمی هستند که باید در آموزش، تعلیم و تربیت دانشجویان در نظر گرفته شوند و با آموزش‌های مناسب مدیریت زمان و استفاده مفید از اینترنت را آموزش دهند.

واژگان کلیدی: اهمال کاری تحصیلی، اعتیاد به اینترنت، تحلیل خوشه‌ای.

دانشور

پژوهشی

دوماهنامه علمی-پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال بیست و پنجم-شماره ۱۳۱
آبان ۱۳۹۶

دریافت: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

آخرین اصلاح‌ها: ۱۳۹۶/۰۷/۲۴

پذیرش: ۱۳۹۶/۰۸/۰۱

مقدمه

اهمال‌کاری به‌عنوان فقدان خودتنظیمی و تمایل در به تأخیر انداختن آنچه برای رسیدن به یک هدف ضروری است، توصیف می‌شود (۱). با افزایش استرس و پیامدهای منفی در زندگی تحصیلی دانشجویان، اهمال‌کاری به‌عنوان مانعی برای موفقیت تحصیلی، کمیت و کیفیت یادگیری را کاهش می‌دهد (۲). اهمال‌کاری، تمایل به تعلل در شروع و انجام کارهای مهم و به تعویق انداختن عمدی انجام یک عمل با علم به پیامدهای منفی آن است (۳). اهمال‌کاری تحصیلی، متداول‌ترین نوع اهمال‌کاری در بین دانشجویان است و یکی از بحث‌های مهمی است که در سال‌های اخیر مورد توجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است (۴). از اهمال‌کاری تحصیلی به‌عنوان یک عادت بدرفتاری یاد شده است که بسیاری از دانشجویان در عملکرد تحصیلی با آن مواجه هستند (۵). این نوع اهمال‌کاری در آماده‌سازی شخص برای امتحان، انجام تکالیف و حضور در جلسات و انجام تکالیف مشخص می‌شود (۶).

مطالعات انجام‌شده حاکی از شیوع بالای اهمال‌کاری در اقصاء مختلف، به‌ویژه دانشجویان دارد. به‌طوری‌که در یک بررسی انجام‌شده بر روی دانشجویان مشخص شد که اهمال‌کاری در بین حدود ۲۵ درصد افراد مصاحبه‌شونده، مشکلی در حد متوسط و شدید بوده و ۳۰ تا ۴۰ درصد دانشجویان آمریکایی در نوشتن مقالات، مطالعه برای امتحان و موکول کردن تکالیف به آخر هفته، اهمال‌کاری از خود نشان می‌دهند (۷). همچنین در پژوهشی دیگر مشخص گردید که اهمال‌کاری حدود ۴۰ تا ۹۵ درصد محیط‌های آموزشی را در برمی‌گیرد (۸).

اهمال‌کاری تحصیلی پیامدهای منفی درونی همچون سطوحی از افسردگی، اضطراب و استرس و پیامدهای منفی بیرونی همچون شکست و نارضایتی تحصیلی را برای دانش‌آموز به دنبال دارد (۹). بر این اساس درصد قابل توجهی از دانش‌آموزان اهمال‌کار با عملکرد ضعیف

تحصیلی (۱۰)، افسردگی و اضطراب (۱۱)، دشواری در پیگیری برنامه‌ها (۱۲)، افزایش مشکلات سلامتی و حتی میزان پایان سلامت ادراک‌شده توسط فرد سهل‌انگار مواجه هستند (۱۳). بنابراین با توجه به اهمیت اهمال‌کاری در موفقیت دانشجویان، محققان به بررسی عواملی که ممکن است با آن ارتباط داشته باشد، پرداخته‌اند. این دلایل می‌تواند انواع مختلفی داشته باشد از جمله می‌توان به ترس از شکست، کمال‌گرایی، کمبود عزت‌نفس، اضطراب، افسردگی و همچنین کمبود انگیزش، اشاره کرد (۱۱)؛ اما امروزه گسترش روزافزون فناوری و شبکه جهانی اینترنت باعث گردیده است که زندگی انسان تغییرات چشمگیری را نسبت به سابق داشته باشد، یکی از این حیطه‌ای که از اینترنت تأثیر فراوانی گرفته است، عملکرد تحصیلی در دانشجویان هست (۱۴). در دسترس بودن اینترنت در واحدهای خوابگاهی و آموزشگاهی موجب شده که بیشتر دانشجویان، زمان خود را به آن اختصاص دهند و انجام تکالیف را به تعویق اندازند؛ بدیهی است که در محیط دانشگاهی دسترسی به اینترنت، آسان‌تر و سریع‌تر است و این مسئله احتمال پیامدهای منفی را برای دانشجویان افزایش می‌دهد. آنلاین بودن مداوم در فضای اینترنت بدون آگاه بودن از گذشت زمان، یا به‌عبارتی دیگر، وابستگی به اینترنت، باعث می‌شود که وقت زیادی از دانشجویان گرفته شود و فرصت انجام تکالیف تحصیلی را پیدا نکنند. این پدیده با اصطلاح اعتیاد به اینترنت توصیف می‌شود (۱۵).

کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است که در سال‌های اخیر اعتیاد به اینترنت ظهور یابد. افراد در این حالت ساعت‌ها و روزها وقت خویش را صرف رابطه‌های درون‌شبکه‌ای می‌کنند و توان قطع این ارتباط را ندارد و علاقه‌ای به ترک کامپیوتر از خود نشان نمی‌دهند و از فعالیت‌های طبیعی زندگی خود عقب می‌مانند و دچار مسائلی مانند اختلال در خواب، انجام ندادن تکالیف در دانش‌آموزان و دانشجویان و به

مداخلاتی در آن‌ها کمک کند. به طوری که استفاده از فن تحلیل خوشه‌ای که مبتنی بر تحلیل فرد است نسبت به تحلیل رگرسیون که مبتنی بر تحلیل روابط بین متغیرها است به دست آوردن خوشه‌های مختلف از افراد بر اساس ویژگی‌های مورد پژوهش است که امکان مداخلات علمی در گروه‌هایی را که اعتیاد به اینترنت دارند، فراهم می‌سازد. لذا بر این اساس هدف و مسئله پژوهش حاضر پاسخ به این سؤالات است که ۱- آیا بر اساس مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت می‌توان دانشجویان را خوشه‌بندی کرد؟ ۲- آیا تمایزی بین دانش آموزان دارای اهمال‌کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس اعتیاد به اینترنت وجود دارد؟

مواد و روش‌ها

روش پژوهش توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری این پژوهش، تمامی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان بودند که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول تحصیل بودند که تعداد آن‌ها ۲۱۰۰ نفر بود که از این جامعه تعداد ۲۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به منظور دستیابی به اهداف مورد نظر و با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه‌ها، ۲۲۰ پرسش‌نامه توسط پژوهشگران بر روی دانشجویانی که فرصت و تمایل همکاری داشتند اجرا گردید که ۲۰۰ پرسشنامه بعد از کنار گذاشتن پرسشنامه‌های مخدوش و ناقص برای تحلیل انتخاب گردیدند. معیارهای ورود به پژوهش خوابگاهی بودن، گذراندن دو ترم تحصیلی و عدم مشکلات سلامتی بود. معیارهای خروج نبود معیارهای ورود بود.

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده گردید:

۱- پرسشنامه اهمال‌کاری سولمون و راثلوم: پرسشنامه حاضر در سال ۱۹۸۹ توسط سولمون و راثلوم برای سنجش اهمال‌کاری تحصیلی طراحی گردید. این مقیاس دارای ۲۷ گویه هست که سه مؤلفه

تعویق انداختن آن‌ها می‌شود. اعتیاد به اینترنت در حال حاضر در تمام جوامع به صورت یک معضل اساسی درآمده است و شناسایی علل، پیامدها و عوارض آن توسط محققان مورد تأکید قرار گرفته است (۱۶)؛ اما در دانشجویان این معضل به طور جدی‌تری مورد نگرانی متخصصان قرار گرفته است، زیرا؛ عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه دانشجویان به صورت بی‌هدف و بی‌برنامه، نه تنها آن‌ها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌سازد، بلکه به دلیل ایجاد نوعی وابستگی به اینترنت و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت دانشجویان، می‌تواند تأثیر منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان داشته باشد و باعث گردد این افراد نتوانند به طور مؤثر و کافی برای انجام تکالیف وقت گذاشته یا به طور مؤثر به آن بپردازند (۱۷). به طوری که در پژوهشی حمیدی و همکاران (۱۸) نشان دادند که بین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی رابطه مثبت وجود دارد و وابستگی به اینترنت پیش‌بینی کننده خوبی برای اهمال‌کاری تحصیلی می‌تواند باشد. همچنین در پژوهشی دیگر مشخص گردید که اعتیاد اینترنتی با پیشرفت تحصیلی رابطه عکس دارد (۱۵). جون و چوی (۱۹) نیز نشان دادند که اعتیاد اینترنتی می‌تواند سبب ایجاد احساسات منفی شود و ایجاد استرس تحصیلی نماید.

در مجموع، با توجه به رابطه‌ای که اهمال‌کاری تحصیلی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان می‌تواند داشته باشند و همچنین تحقیقات بسیار محدود و کمبود پیشینه تجربی در زمینه متغیرهای مورد مطالعه، وجود خلأهای پژوهشی در این زمینه و استفاده از نتایج این پژوهش در زمینه آموزش عالی و همچنین تربیت دانشجویان از ضرورت‌های مهم مطالعه حاضر است و مسئله اصلی پژوهش حاضر شفاف‌سازی تشخیص و خوشه‌بندی دانشجویان بر اساس مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت است. همچنین از دیدگاه علمی نیز تعیین خوشه‌ای و تمایز دانشجویان اهمال‌کار بر اساس اعتیاد به اینترنت می‌تواند به طراحی برنامه‌های

برای اجرای پژوهش در مرحله اول از بین دانشجویان دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، ۲۲۰ نفر برای جمع‌آوری داده‌ها برآورده شد که بر اساس نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای تعداد ۶ خوابگاه برای به دست آوردن نمونه انتخاب شدند و از این خوابگاه‌ها تعداد ۴ خوابگاه پسرانه و دخترانه برای جمع‌آوری نمونه انتخاب گردید که به‌تناوب از هر خوابگاه ۵۰ نفر پرسشنامه را تکمیل نمودند. برای انجام پژوهش با مسئولین دانشگاه و سرپرستان خوابگاه‌های موردنظر هماهنگی انجام شد و پژوهشگران به خوابگاه‌های موردنظر مراجعه کرده و پرسشنامه‌ها را در بین دانشجویان توزیع نمودند و اهداف پژوهش را برای آن‌ها توضیح دادند و بر روند پاسخ‌دهی به پرسشنامه‌ها تمرکز داشتند. درنهایت با همکاری دانشجویان پرسشنامه‌ها تکمیل گردید. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل خوشه‌ای و تجزیه تابع تشخیص استفاده شد.

یافته‌ها

در جدول ۱ یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی نمرات دانش آموزان در

مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی و احساس تنهایی

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار
آمادگی برای امتحان	۲۰۰	۲۲/۲۵	۲/۹۷
آمادگی برای تکلیف	۲۰۰	۲۷/۹۰	۶/۱۱
آمادگی برای مقاله‌ها	۲۰۰	۲۱/۸۷	۴/۵۱
اعتیاد به اینترنت	۲۰۰	۵۲/۸۷	۱۷/۶۸

مندرجات جدول نشان می‌دهد که در متغیر اهمال-کاری تحصیلی بالاترین میانگین مربوط به مؤلفه آمادگی برای تکلیف است.

را موردبررسی قرار می‌دهد: مؤلفه اول، آماده شدن برای امتحانات؛ که شامل ۸ سؤال هست. مؤلفه دوم، آماده شدن برای تکالیف که شامل ۱۱ گویه است و مؤلفه سوم، آماده شدن برای مقاله‌های پایان‌ترم هست که شامل ۸ گویه است. نحوه پاسخ‌دهی به گویه‌ها به این صورت است که پاسخ‌دهندگان میزان موافقت خود را با هرگویه با انتخاب یکی از گزینه‌های به‌ندرت، بعضی‌اوقات، اکثر اوقات و همیشه نشان می‌دهند که به گزینه به‌ندرت نمره ۱، بعضی‌اوقات نمره ۲، اکثر اوقات نمره ۳ و همیشه نمره ۴ تعلق می‌گیرد. همچنین در این مقیاس گویه‌های ۲۵ - ۲۳ - ۲۱ - ۱۶ - ۱۵ - ۱۱ - ۶ - ۴ - ۲ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. سنیکال و همکاران (۲۰) ضریب آلفای کرونباخ را برای سه مؤلفه پرسشنامه به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۵ و ۰/۷۶ محاسبه کرده است. جوکار و دلاورپور (۲۱) به‌منظور تعیین روایی این مقیاس از روش تحلیل عاملی و همبستگی گویه با نمره کل استفاده کرده‌اند که مورد تأیید قرار گرفتند. در پژوهش حاضر نتیجه محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۷ برآورد شده است که نشان‌دهنده پایایی در سطح مورد قبولی است.

۲- پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ. پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و درزمینه سنجش اعتیاد اینترنتی مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. این مقیاس شامل ۲۰ سؤال با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت و دامنه نمرات از صفر تا ۱۰۰ است. نمره‌ی صفر تا ۳۹ نشان‌دهنده‌ی کاربر معمولی، نمره‌ی ۴۰ تا ۶۴ در معرض خطر ۷۰ به بالا کاربر معتاد به اینترنت است. (۱۶). یو و همکاران (۲۲) پایایی محاسبه‌شده این آزمون را با آلفای کرونباخ بیش از ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. همچنین در پژوهشی ضریب پایایی این پرسشنامه بر اساس روش آلفای کرونباخ ۰/۹۷ گزارش گردید (۲۳). در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس بر اساس مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ برآورد شد.

جدول ۲. مقایسه میانگین مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت در دو خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا و پایین

متغیر	میانگین دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا پایین تعداد: ۱۳۰	میانگین دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا تعداد: ۷۰
آمادگی برای امتحان	۲۳/۲۹	۲۱/۷۱
آماده کردن تکالیف	۳۱/۱۰	۲۶/۲۲
آماده کردن مقاله‌ها	۲۳/۲۶	۲۱/۱۴
اعتیاد به اینترنت	۷۲/۸۷	۴۲/۳۴

در جدول ۲ آماره‌های مقایسه میانگین مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت در دو خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا و پایین ارائه شده است. برای هر خوشه از جدول ۳. آزمون تحلیل واریانس برای مقایسه دانش آموزان خوشه یک و دو از لحاظ مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت

دانشجویان بر اساس نمرات آن‌ها در متغیرهای پژوهش عنوانی داده شده است، نخستین خوشه تشخیص داده شده با تعداد ۷۰ نفر شامل دانشجویانی با مقادیر بالای ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان (۲۳/۲۹)، آماده کردن تکالیف (۳۱/۱۰)، آمادگی برای مقاله‌ها (۲۳/۲۶) و اعتیاد به اینترنت (۷۲/۸۷) که خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا نامیده شد، همچنین خوشه دوم با تعداد ۱۳۰ نفر شامل دانش‌آموزانی با مقادیر پایین‌تر ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان (۲۱/۷۱)، آماده کردن تکالیف (۲۶/۲۲)، آمادگی برای مقاله‌ها (۲۱/۱۴) و اعتیاد به اینترنت (۴۲/۳۴) که خوشه دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت پایین نامیده شد.

متغیرها	منبع تغییرات	درجه‌ی آزادی	میانگین مجذورات	F	معنی‌داری
آمادگی برای امتحان	خوشه	۱	۱۱۴/۴۰	۱۳/۷۳	۰/۰۰۱
	خطا	۱۹۸	۸/۳۳		
آماده کردن تکالیف	خوشه	۱	۱۰۷۹/۷۵	۳۳/۵۴	۰/۰۰۱
	خطا	۱۹۸	۳۲/۱۸		
آماده کردن مقاله‌ها	خوشه	۱	۲۱۵/۸۴	۱۱/۱۴	۰/۰۰۱
	خطا	۱۹۸	۱۹/۳۶		
اعتیاد به اینترنت	خوشه	۱	۴۲۱۰۴/۰۱	۴۱۴/۳۷	۰/۰۰۱
	خطا	۱۹۸	۱۰۱/۶۰		

مقایسه دانش آموزان خوشه یک و دو از لحاظ مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار F برای همه مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت معنی‌دار به دست آمده است ($P < 0/05$). لذا از طریق

مؤلفه‌های اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت، خوشه‌های دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا و دانشجویان با اهمال کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت پایین را تعیین کرد.

جدول ۴. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پیش‌بین برای دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی و نتایج آزمون t برای بررسی معناداری تفاوت بین دو گروه

سطح معناداری	آماره t	دانشجویان عادی		دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی		متغیر پیش‌بین
		انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	
۰/۰۰۱	۷۵/۰	۱۳/۰۸	۴۴/۳۹	۱۷/۴۷	۶۲/۰۵	اعتیاد به اینترنت

در جدول ۴ میانگین و انحراف معیار متغیرهای پیش‌بین برای دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی و نتایج آزمون t برای بررسی معناداری تفاوت بین دو گروه ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی با میانگین ۶۲/۰۵ و انحراف معیار ۱۷/۴۷ و دانشجویان عادی (بدون اهمال کاری تحصیلی) با میانگین ۴۴/۳۹ و انحراف معیار ۱۳/۰۸ هستند.

همچنین با توجه به نتایج آزمون t تفاوت دو گروه در اعتیاد به اینترنت معنادار است. نتایج آزمون لانداى ویکلز برای بررسی تمایز دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس اعتیاد به اینترنت نشان داد که مقدار لامبدای ویکلز برابر ۰/۷۵ و مجذور کای برابر ۵۶/۸۵ است که به‌طور معنی‌داری توان تمایز بین گروه‌ها وجود دارد.

در جدول ۵ نتایج طبقه‌بندی دانش‌آموزان در دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس تابع تشخیص گروه‌بندی دانش‌آموزان ارائه شده است. نتایج آزمون لانداى ویکلز برای بررسی تمایز دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس اعتیاد به اینترنت نشان داد که مقدار لامبدای ویکلز برابر ۰/۷۵ و مجذور کای برابر ۵۶/۸۵ است که به‌طور معنی‌داری توان تمایز بین گروه‌ها وجود دارد.

جدول ۵. نتایج طبقه‌بندی دانش‌آموزان در دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس تابع تشخیص

کل دانشجویان	گروه‌بندی پیش‌بینی شده		گروه‌بندی دانش‌آموزان
	دانشجویان عادی	دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی	
	۲۳	۸۱	
۱۰۴	۵۹	۳۷	دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی
۹۶	٪۲۲/۱	٪۷۷/۹	دانشجویان عادی
٪۱۰۰	٪۶۱/۵	٪۳۸/۵	دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی
٪۱۰۰	۲۳	۸۱	دانشجویان عادی

* ٪۷۰ گروه‌بندی مجدد افراد در گروه اولیه خود

در جدول ۵ نتایج طبقه‌بندی دانش‌آموزان در دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس تابع تشخیص ارائه شده است. طبق آماره‌های ارائه شده در جدول ۸۱ نفر (۷۷/۹ درصد) دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و ۵۹ نفر (۶۱/۵ درصد) دانشجویان عادی به‌طور صحیح تشخیص داده شده‌اند. همچنین دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی با بالاترین درصد تشخیص (۷۷/۹ درصد) نشان می‌دهد که اکثر این دانشجویان به‌درستی از دیگر دانشجویان متمایز شده‌اند. همچنین بر طبق این طبقه‌بندی ۷۰ درصد دانش‌آموزان در گروه‌بندی مجدد اولیه خود درست تشخیص داده شده‌اند.

در جدول ۵ نتایج طبقه‌بندی دانش‌آموزان در دو گروه دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و دانشجویان عادی بر اساس تابع تشخیص ارائه شده است. طبق آماره‌های ارائه شده در جدول ۸۱ نفر (۷۷/۹ درصد) دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی و ۵۹ نفر (۶۱/۵ درصد) دانشجویان عادی به‌طور صحیح تشخیص داده شده‌اند. همچنین دانشجویان دارای اهمال کاری تحصیلی با بالاترین درصد تشخیص (۷۷/۹ درصد) نشان می‌دهد که اکثر این دانشجویان به‌درستی از دیگر دانشجویان متمایز شده‌اند. همچنین بر طبق این طبقه‌بندی ۷۰ درصد دانش‌آموزان در گروه‌بندی مجدد اولیه خود درست تشخیص داده شده‌اند.

بحث

پژوهش حاضر باهدف تمایز دانشجویان دارای اهمال‌کاری تحصیلی و دانشجویان عادی (بدون اهمال‌کاری تحصیلی) بر اساس اعتیاد به اینترنت انجام شد. یافته پژوهش نشان داد که نخستین خوشه تشخیص داده شده دانشجویانی با مقادیر بالای ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان، آماده کردن تکالیف، آمادگی برای مقاله‌ها و اعتیاد به اینترنت که خوشه دانشجویان با اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت بالا نامیده شد، همچنین خوشه دوم شامل دانش‌آموزانی با مقادیر پایین‌تر ارزش‌گذاری آمادگی برای امتحان، آماده کردن تکالیف، آمادگی برای مقاله‌ها و اعتیاد به اینترنت که خوشه دانشجویان با اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت پایین نامیده شد. این یافته با نتایج پژوهش آق‌آتابای (۲۴) همسو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که اهمال‌کاری تحصیلی بالایی در برخی دانشجویان وجود دارد و به‌عنوان عامل تعیین‌کننده‌ای در فرایند تحصیلی، توجیه موفقیت و در نتیجه تحصیل و مطالعه، در نظر گرفته می‌شود همچنین اهمال‌کاری در همه تکالیف روزانه رخ می‌دهد و با توجه به اینکه هزینه‌ی اهمال‌کاری بر اساس نوع تکلیف متفاوت است، رفتارها نیز متفاوت‌اند. تا جایی که بیزاری از تکلیف مطرح است، اهمال‌کاری در کلاس‌ها و دروسی که یادگیرنده از آن‌ها لذت می‌برند کمتر اتفاق می‌افتد. به‌طور مشابه دانشجویانی در کلاس‌هایی که مرتبط با رشته‌ی انتخابی و علاقه‌ی آن‌ها است کمتر اهمال‌کاری می‌کنند؛ چراکه این کلاس‌ها و دروس لذت‌بخش‌ترند و اهمال‌کاری سودی ندارد. اهمال‌کاری در تکالیف گروهی کمتر اتفاق می‌افتد چون هر فرد باید در برابر دیگر اعضا پاسخگو باشد. دانش‌آموزان خیلی راحت می‌توانند برای دیگر اعضای گروه که نگران نمره‌ی خود هستند عدم انجام مسئولیت خود را توجیه کنند. اهمال‌کاری باعث می‌شود دانش‌آموزان یا اصلاً مقاله‌های پژوهشی خود را تحویل ندهند و یا اگر تحویل دهند کارشان دارای کیفیت بسیار پایین باشد (۲۴).

دانشجویانی عمده‌اً اهمال‌کاری می‌کنند و احساس می‌کنند که تحت فشاری که در دقایق آخر به آن‌ها وارد می‌شود بهتر و مؤثرتر کار می‌کنند و آن‌ها را یک روش کارآمد برای یادگیری مطالب می‌دانند و به توانایی خود در انجام تکالیف در زمان کم افتخار می‌کنند؛ اما نه تنها به دلیل اهمال‌کاری کیفیت کار آن‌ها پایین می‌آید، بلکه از طریق فشار روانی و اضطرابی که به آن‌ها وارد می‌شود سلامت روانی و جسمانی‌شان نیز به خطر می‌افتد. در واقع رفتارهایی که در «لحظه» منطقی به نظر می‌رسند در بلندمدت زیان‌آور می‌باشند. همچنین اغلب دانشجویان تا حدی در انجام برخی تکالیف آموزشی اهمال‌کاری می‌کنند که این امر باعث عملکرد آموزشی ضعیف آن‌ها می‌شود (۱۵). همچنین در تبیین اعتیاد به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی بالا و پایین دانشجویان می‌توان به نقش عدم مدیریت زمان در هر دو متغیر اشاره کرد (۱۹).

در تبیین این یافته می‌توان گفت دانشجویانی که به اینترنت اعتیاد دارند بیشتر از سایر دانشجویان به اینترنت و گردش در اینترنت می‌پردازند. به‌عبارت‌دیگر، اکثر ساعات روزانه و شبانه خود را به اینترنت اختصاص می‌دهند. بنابراین همین امر موجب می‌شود که آنان اینترنت را در اولویت اول قرار دهند و فعالیت‌های تحصیلی را به تأخیر بیندازند، تکالیف را دیر انجام دهند و در آمادگی برای امتحان تأخیر داشته باشند. همچنین با توجه به آنکه همچنین با توجه به آنکه فقدان کنترل و کامپیوتر اولین اولویت زندگی را به‌عنوان دو نشانه از نشانه‌های اعتیاد به اینترنت برشمردند، می‌توان گفت که دانشجویان دارای اعتیاد به اینترنت بر روی میزان وقتی که به اینترنت اختصاص می‌دهد کنترلی ندارد، یعنی قادر نیستند که استفاده‌ی خود از اینترنت را متوقف یا محدود سازند (۲۵). بنابراین هر چه دانشجویان نمره‌ی بیشتری در اعتیاد به اینترنت داشته باشند، به‌احتمال‌زیاد امور تحصیلی خود را به تأخیر خواهند انداخت و نمره‌ی تعلل ورزی تحصیلی در آنان

بیشتر خواهد شد؛ زیرا عدم کنترل در گذراندن وقت در اینترنت موجب می‌شود که آنان وقت کمتری برای پرداختن به امور تحصیل اختصاص دهند. همچنین اگر دانشجویان به استفاده بیش‌ازحد از اینترنت بپردازند چون برای کامپیوتر در زندگی روزانه ارزش فوق‌العاده‌ای قائل می‌شوند، این امر باعث می‌شود که آنان با تأخیر به امور تحصیلی خود بپردازند (۲۶).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که ۸۱ نفر (۷۷/۹ درصد) دانشجویان دارای اهمال‌کاری تحصیلی و ۵۹ نفر (۶۱/۵ درصد) دانشجویان عادی به‌طور صحیح تشخیص داده شده‌اند. همچنین دانشجویان دارای اهمال‌کاری تحصیلی با بالاترین درصد تشخیص (۷۷/۹ درصد) نشان داد که اکثر این دانشجویان به‌درستی از دیگر دانشجویان متمایز شده‌اند و بر طبق این طبقه‌بندی ۷۰ درصد دانشجویان در گروه‌بندی مجدد اولیه خود درست تشخیص داده شده‌اند. این یافته با نتایج پژوهش‌های نالوا و آناند (۲۷)، گاس، گرینفیتس و بیندر (۲۸)، همسو است. بر اساس پیشینه نظری، اهمال‌کاری یک خصلت و ویژگی شخصیتی است که فرد اهمال‌کار توانایی مدیریت زمان را ندارد. دانشجویانی که مدیریت زمان بدی دارند؛ یا به عبارت بهتر، وقت‌شناس نیستند، اهمال‌کاری بیشتری را نشان می‌دهند. دانشجویان دارای اعتیاد به اینترنت نیز در مدیریت زمان مشکل دارند؛ زیرا با اختصاص بیشتر زمان خود به فضای اینترنت، دیگر وقت کافی برای انجام فعالیت‌های درسی، کاری، ورزشی و حتی خواب ندارند. وابستگی دانشجویان به اینترنت با پیامدهای منفی در زمینه تحصیلی، شکست در درس، مشروط بودن، کمبود انگیزه برای تحصیل، اختصاص وقت کم و کم‌توجهی به درس، از دست دادن علاقه به شرکت در درس همراه است (۲۸). همچنین در تبیین این یافته یانگ (۲۹) نشان داد زمانی که دانشجویان وقت زیادی را به استفاده از اینترنت می‌گذرانند، باعث می‌شود که آن‌ها تکالیف درسی، خواندن و مطالعه را به‌سختی انجام دهند و خوابشان مختل شود که این امر عملکرد تحصیلی آن‌ها را

به‌صورت منفی تحت تأثیر قرار خواهد داد؛ زیرا دیر به خواب رفتن موجب افزایش خواب روزانه در آنان شده و به تبع آن تعلل ورزی در امور تحصیلی در آنان بیشتر خواهد شد.

با توجه به نتایج مطالعه حاضر، می‌توان دانشجویان را بر اساس اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت خوشه‌بندی کرد و دانشجویان دارای اهمال‌کاری تحصیلی و عادی را بر اساس اعتیاد به اینترنت تشخیص داد و متمایز کرد. از آنجاکه اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت نقش مهمی در عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد، باید در آموزش و تعلیم و تربیت دانشجویان در نظر گرفته شوند. علی‌رغم نتایج مهمی که از پژوهش حاضر قابل استنباط هست اما به علت محدودیت‌هایی که وجود داشت باید در تعمیم این نتایج جوانب احتیاط را رعایت نمود. از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از ابزارهای خود گزارشی است که ممکن است نتایج در معرض سوگیری مطلوبیت اجتماعی قرار گیرد. همچنین پژوهش حاضر شامل نمونه‌ای از دانشجویان خوابگاهی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در محدود سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بود، به همین خاطر نتایج حاضر ممکن است در سال‌های دیگر، گروه‌های سنی متفاوت، دانشجویان و دیگر تغییر یابد. با توجه به این مسائل، به‌منظور کسب نتایج مطلوب‌تر در پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود که با تعداد نمونه‌های بیشتر از فرهنگ‌های مختلف این پژوهش انجام گیرد. همچنین با توجه به نتایج به‌دست آمده، به والدین و کلیه برنامه‌ریزان در آموزش توصیه می‌شود که با علاقه‌مند کردن دانشجویان به کارها و تفریحات و بازی‌های مفید از بروز اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت که یک اختلال رفتاری محسوب می‌شوند، جلوگیری کنند.

تشکر و قدردانی

محققان بر خود لازم می‌دارند از کلیه دانشجویانی که در پژوهش حاضر شرکت کردند و همکاری لازم را در اجرای پژوهش داشته‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

منابع

1. Aynur P, Murat A, Can B. Academic Procrastination behavior of Pre-service Teachers' of Celal Bayar University. *Procedia- Social and Behavioral Sciences* 2011; 29: 1418 – 1425.
2. Meirav H, Marina G. Academic procrastination, emotional intelligence, academic self-efficacy, and GPA: a comparison between students with and without learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities* 2012; 2(1): 1-9.
3. Klingsieck KB. Procrastination: When Good Things Don't Come to Those Who Wait. *European Psychologist* 2013; 18: 24-34.
4. Mullen A. The Role of Psychological Flexibility in Procrastination. University of Louisiana at Lafayette 2014.
5. Zhu Y, Zhu H, Liu Q, Chen E, Li H, Zhao H. Exploring the Procrastination of College Students: A Data-Driven Behavioral Perspective. In *International Conference on Database Systems for Advanced Applications*: 258-273. Springer International Publishing 2016.
6. Tingting D, Xiulan Y, Xue G. Different Procrastination Types of College Students: From a Self-regulated Learning Perspective. *Education Research Monthly* 2015; 10: 014.
7. Clark JL, Hill OW. Academic procrastination among African-American college students. *Psychological Reports* 1994; 75: 931- 936.
8. Özer BU, Demir A, Ferrari J. Exploring academic procrastination among Turkish students: possible gender differences in prevalence and reasons. *The Journal of Social Psychology* 2009; 149: 241-251.
9. Sirois FM. Procrastination and Stress: Exploring the Role of Self-compassion. *Self and Identity* 2013; 13 (2): 128-145.
10. Kim KR, Seo EH. The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences* 2015; 82: 26-33.
11. Steel P, Klingsieck KB. Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist* 2016; 51(1): 36-46.
12. Lay CH. At last, my research article on procrastination. *Journal of Research in Personality* 1986; 20: 474-495.
13. Sirois FM, Tosti N. Lost in the moment? An investigation of procrastination, mindfulness, and well-being. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy* 2012; 4: 237-248.
14. Kubey RW, Lavin MJ, Barrows JR. Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of Communication* 2001; 51(2): 366-382.
15. Stavropoulos V, Alexandraki K, Motti-Stefanidi F. Recognizing internet addiction: Prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal of Adolescence* 2013; 36(3): 565-576.
16. Yang CK, Choe BM, Baity M, Lee JH, Cho JS. SCL-90-R and 16PF profiles of senior high school students with excessive internet use. *Canadian Journal of Psychiatry* 2005; 50(7):407-14.
17. Odaci H. Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students. *Computers & Education* 2011; 57(1): 1109-1113.
18. Hamidi A, Mahdiyeh Nejafabadi M, Namaziyan Nejafabadi S. The relationship between internet addiction and academic procrastination among secondary school students. *Technology Teaching and Learning* 2015; 1(3): 89-106. (Persian)
19. Jun S, Choi E. Academic stress and Internet addiction from general strain theory framework. *Computers in Human Behavior* 2015; 49: 282-287.
20. Sénécal C, Koestner R, Vallerand RJ. Self-regulation and academic procrastination. *The Journal of Social Psychology* 1995; 135(5): 607-619.
21. Jokar B, Delavarpour MA. relationship Between Procrastination and achievement goals. *Quarterly Journal of New Thoughts on Education* 2007; 3(3): 61-86. (Persian)
22. Yoo HJ, Cho SC, Ha J, Yune SK, Kim SJ, Hwang J, et al. Attention deficit hyperactivity symptoms and internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neurosciences* 2004; 58: 487-94.
23. Fathi M, Sohrabi F, Saidian M. Comparison of the characteristics and identity style of Internet addicts and non-addicts students. *Journal of Research in Behavioral Sciences* 2013; 11(2): 90-9.

24. AghAtabay A. [Investigate the relationship between social intelligence and emotional regulation extraversion mediation academic procrastination with regard to secondary school students in the city of Gonabad 92-93 years (Persian)], [Unpublished MA thesis]. Tabriz: Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Civil Martyr Azerbaijan 2014.
25. Saeedi A, Shakiba A. [Psychology of Internet and Communication damages (Persian)]. Tehran: Publishing Spike 2009.
26. Kiamarsi A, Aryapooran S. Prevalence of internet addiction and it relationship with academic procrastination and aggression in students. *Journal of School Psychology* 2015; 4(3): 153-160. (Persian)
27. Nalwa K, Anand AP. Internet addiction in students: a cause of concern. *Cyber Psychology & Behavior* 2003; 6(6): 653-656.
28. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder J F. Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior* 2013; 29(3): 959-966.
29. Young K. *Caught in the Net: how to recognize signs of Internet addiction and a winning strategy for recovery*. New York: Wiley; 1998.

Archive of SID

Daneshvar
Medicine

*Scientific-Research
Journal of Shahed
University
25th Year, No.131
October- November
2017*

Received: 06/09/2017

Last revised: 22/10/2017

Accepted: 29/10/2017

Discrimination between normal and educational procrastination students based on internet addiction

Arash Shahbazian, Jafar Bahadorikhosroshahi*

Department of Education, Faculty of Education & Psychology, Azarbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran

*Corresponding author e-mail: Jafar.b2010@yahoo.com

Abstract

Background and Objective: Computer and internet tools are necessary to facilitate the living of people today that had created risks. One of these risks can develop in the students' educational procrastination. This study aimed to discriminate normal students from those with educational procrastination based on internet addiction.

Materials and Methods: The research method of this study was causal-comparative. The population consisted of dormitory students studying at universities of Azerbaijan in the academic years 2015-2016 who according to Morgan table, 200 of them were selected by multi-stage cluster sampling. Data were collected from questionnaires for procrastination Solomon and Rasblvm and internet addiction. Data using cluster analysis and discriminant analysis were analyzed.

Results: The results showed that the detection of the first cluster of students with high levels of valuation prepared for the exam, preparing assignments, preparation for addiction to internet articles that clustering students with high academic procrastination and called internet addiction. The second cluster includes students with lower levels of valuation prepared for the exam, preparing assignments, preparation for addiction to internet articles that clusters of students with low academic procrastination was called internet addiction. Detection function results showed that 81 cases (77.9%) of students with academic procrastination and 59 cases (61.5 percent) were diagnosed correctly as ordinary students.

Conclusion: Educational procrastination and internet addiction are important factors that should be education; education students are considered with proper education and teach time management and effective use of the internet.

Keywords: Academic procrastination, Internet addiction, Cluster analysis.